

טיפול בתופעת ההסתננות

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך לחקיקת החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (הוראת שעה),
התשע"ח-2017, ולאור היציאה למבצע משולב להוצאת מסתננים מישראל:

1. להקצות עד 180 תקני כוח אדם לרשות האוכלוסין וההגירה לטובת ביצוע המשימות הבאות:
 - א. 40 תקני כוח אדם ליחידה לבדיקת בקשות מקלט (RSD), לתקופה של 12 חודשים, לטובת בדיקת בקשות המקלט הפתוחות של אזרחי סודן ואריתריאה.
 - ב. 60 תקני כוח אדם להגברת האכיפה והוצאת מסתננים למדינה שלישית לתקופה של 24 חודשים החל ביום 1 באפריל 2018.
 - ג. 10 תקני כוח אדם להגברת האכיפה על מעסיקי מסתננים בהיבט של תשלום הפיקדון, לפי סעיף 1א1 לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991, למשך תקופה של 24 חודשים החל ביום 1 באפריל 2018.
 - ד. 30 תקני כוח אדם לצורך ליווי וארגון היציאה מרצון של מסתננים למדינה שלישית, למשך תקופה של 24 חודשים החל מיום קבלת ההחלטה.
 - ה. בחודש ספטמבר 2018 תיבחן אפקטיביות התכנית להוצאת מסתננים על ידי רשות האוכלוסין וההגירה ומשרד האוצר, ובהתאם לממצאי הבחינה וככל שיימצא הצורך בהגברת האכיפה, יוקצו עד 40 תקני כוח אדם נוספים למטרה זו, וזאת לתקופה של 24 חודשים החל ביום 1 בינואר 2019.
2. לקבוע כי יוסדר מנגנון פוחת של מענק היציאה מרצון, באופן שיתמרץ את המסתננים לצאת באופן מזורז מישראל. לצורך תשלומי המענק למסתננים שייצאו ויימצאו זכאים לו, לפי תנאי המנגנון הפוחת האמור, יוקצו עד 150 מיליון ש"ח לשנה. תנאי המנגנון הפוחת האמור, יסוכמו על ידי ראש המטה לביטחון לאומי, בתיאום עם משרדי הפנים, האוצר והמשפטים, וזאת טרם תחילת הפעלת המנגנון, והכל בכפוף לכך שלא תידרש פעולה מאזנת לפי חוק יסודות התקציב בשל העלות הכוללת הכרוכה ביציאת מסתננים באופן מזורז מישראל.
- היה ויחול צפי למשרדי הפנים או בטחון הפנים לגידול בהיקף התקציב הנדרש לצורך ישום החלטה זו, להטיל על ראש הממשלה ושר האוצר לפעול לביצוע פעולה מאזנת, כתנאי להמשך ביצוע ההחלטה.
3. מתוך המשאבים התקציביים האמורים בסעיף 4-2 לעיל, להקצות תקציב לרכישת שירותי קרקע לצורך ליווי היוצאים בשדה התעופה, כאמור בסעיף 1(ד) לעיל.
4. לקבוע כי המשאבים התקציביים ותקני כוח האדם שהוקצו במסגרת סעיפים 4 עד 8 בהחלטה מס' 960 מיום 24 בנובמבר 2013, שעניינה תכנית משולבת ומתואמת לטיפול

בתופעת ההסתננות הבלתי חוקית, וכן תקציבים נוספים ותקני כוח אדם שהוקצו לצורך הפעלת מרכז השהייה למסתננים, יופנו למימון צרכי משרד הפנים והמשרד לביטחון הפנים לשם יישום תכנית זו, תוך הותרת גמישות לסנכרון המימון בין כלל הצרכים, והכל בכפוף לכך שלא תידרש פעולה מאזנת לפי חוק יסודות התקציב כאמור לעיל.

5. לקבוע כי לצורך יישום האמור בסעיף 1, רשות האוכלוסין וההגירה תסיט 15 תקני כוח אדם שמוצבים כיום במרכז השהייה למסתננים, ו-25 תקנים מתוך יתר יחידות הרשות.

דברי הסבר

רקע כללי

למדינת ישראל הסתננו בשנים האחרונות כ-60 אלף בני אדם ממדינות אפריקה, מרביתם מאריתריאה, חלקם מהרפובליקה של סודן ומקצתם ממדינות אחרות ביבשת. היום, לאחר יציאה של כמה אלפי מסתננים בשנים האחרונות, עומד מספרם של המסתננים בישראל על כ-42,000 איש. מריבוי המסתננים ומריכוזם במרכזי הערים, ובמיוחד בתל אביב, נובעות השלכות שליליות שונות, וביניהן פגיעה במרקם החברתי של החברה הישראלית, פגיעה בביטחון האישי של אזרחי המדינה, עלייה בפשיעה במקומות בהם מרוכזים מסתננים בלתי חוקיים ופגיעה משמעותית בשוק העבודה נוכח עלויות ההעסקה הנמוכות של המסתננים, שעובדים ישראלים אינם יכולים להתחרות בהן.

במהלך השנים האחרונות, נקטה ממשלת ישראל שורה של צעדים משמעותיים לצורך טיפול בתופעת ההסתננות, ביניהם ייקור העסקת המסתננים על ידי קביעת היטל על מעסיקיהם, הוצאתם ממרכזי הערים על ידי הקמה של מתקן חולות, קביעת חובת הפקדה לפיקדון על ידי מעסיקי המסתננים, בין היתר במטרה לעודד את יציאתם מישראל, כשהדבר יתאפשר ועוד.

כחלק מהתמודדות עם תופעת ההסתננות, הוחלט במסגרת החלטה מס' 960 מיום 23 בנובמבר 2013, שעניינה תכנית משולבת ומתואמת לטיפול בתופעת ההסתננות הבלתי חוקית, להפעיל מרכז שהייה למסתננים. במקביל, קודם בשנים האחרונות מתווה להוצאת מסתננים למדינות שלישיות עימן חתמה המדינה על הסכמים לקבלת המסתננים לשטחן.

לאור החלטת בית המשפט העליון בע"מ 8101/15 צגטה נ' שר הפנים ואח' והתאמת ההסכמים מול המדינה השלישית בעקבותיה, הוחלט למקד את המדיניות הממשלתית בהוצאת המסתננים. בהתאם לכך, עבר לאחרונה בקריאה שנייה ושלישית בכנסת החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (הוראת שעה), התשע"ח-2017 ופורסם ברשומות ביום 14 בדצמבר 2017, לפיו הפעלת מתקן חולות תיפסק בחודש מרץ הקרוב.

בהתאם לכך, מוצע לבצע תכנית משולבת ליציאת מסתננים מישראל, ובמסגרתה לתגבר באופן משמעותי את יחידות האכיפה של רשות האוכלוסין וההגירה, תוך הגברת המשאבים המוקצים לבדיקת בקשות המקלט של אזרחי סודאן ואריתריאה. בנוסף, ולצורך עידוד יציאת מסתננים מרצון, מוצע ליישם מתווה בו יופחת גובה המענק הניתן למסתננים שיעזבו את ישראל מרצון שלא בחודשים הקרובים.

לאור מיקוד המדיניות הממשלתית במבצע המשולב ליציאת המסתננים למדינות השלישיות וסגירת מרכז שהייה למסתננים, מוצע לקבוע כי התקציבים ותקני כוח האדם שהוקצו לטובת הפעלת המרכז, יוסטו לשם מימוש האמור בהצעת ההחלטה, וזאת מעבר להסטות שיבוצעו בין יחידות רשות האוכלוסין וההגירה. ככל שיוותרו מקורות תקציבים פנויים בשל יישום סגירת מרכז שהייה למסתננים, הם יוקצו במסגרת גיבוש תקציב המדינה לשנת 2019.

תקציב

ההצעה מאוזנת מבחינת מקורות ושימושים.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

ההצעה מאוזנת מבחינת מקורות ושימושים.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר לביטחון פנים : תומך בהצעה

שר האוצר : תומך בהצעה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 960 מיום 24 בנובמבר 2013, שעניינה תכנית משולבת ומתואמת לטיפול בתופעת ההסתננות הבלתי חוקית.

החלטה מס' 2507 מיום 28 בנובמבר 2011, שעניינה הקמת מרכז שהייה למסתננים מגבול מצרים ואכיפה כנגד מעסיקים של מסתננים אלה.

החלטה מס' 2104 מיום 19 ביולי 2010, שעניינה החלטות בתחום הכניסה וההגירה לישראל.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעתו של היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה מצורפת להצעת ההחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי : 01 ביצועי.

סיווג משני :

תחום פעולה עיקרי : 03 נושאים אזרחיים

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל-ידי שר הפנים
ועל-ידי שר האוצר

י"ג בטבת התשע"ח
31 בדצמבר 2017

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

טיפול בתופעת ההסתננות

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בהמשך לפסק דינו של בית המשפט העליון בעע"מ 8101/15 צגטה נ' שר הפנים ואח' בעניין מתווה היציאה של מסתננים למדינות השלישיות, נעשו התאמות בהסכמים על המדינה השלישית באופן התואם את הערות בית המשפט העליון, אשר יאפשר הרחקה של מסתננים.

לנוכח ההחלטה למקד את הטיפול בתופעת ההסתננות על ידי הוצאת מסתננים בהיקף נרחב למדינות שלישיות הוחלט לתקן בהתאם את החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (הוראת שעה), התשע"ח-2017 (פורסם ברשומות ביום 14 בדצמבר 2017), שקובע כי הפעלת מתקן חולות תיפסק בחודש מרץ 2018.

הצעת ההחלטה דן עוסקת בעיקר בפן התקציבי של היישום שמטרתו לסייע לגופים האמונים על ביצוע הוצאת המסתננים למדינות השלישיות על ידי תגבור משמעותי של כוח האדם ביחידות האכיפה ברשות האוכלוסין וההגירה, לרבות הגברת המשאבים המוקצים לבדיקת בקשות למקלט של אזרחי סודן ואריתריאה.

כיום מסתנן אשר יוצא מרצונו למדינות השלישיות או למדינת מוצאו מקבל מענק על סך 3500 דולר שנותן בידו את האפשרות להתחיל חיים חדשים במדינת היעד. על פי סעיף 2 להצעה, יש לקבוע כי יוסדר מנגנון פוחת של מענק היציאה מרצון, באופן שיתמרץ את המסתננים לצאת באופן מזורז מישראל.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

הצעת ההחלטה עיקרה בנושאים תקציביים ומשכך, אין קשיים משפטיים בהצעה. באשר להצעה לקבוע מנגנון פוחת של מענק היציאה מרצון, באופן

שיתמרץ את המסתננים לצאת באופן מזורז מישראל, לעמדתנו, מענק היציאה שניתן למסתננים, גם על פי ההסדר הפותח שהוצע יש בו כדי לאפשר למסתנן להתחיל חיים חדשים במדינה השלישית ויכולת להתקיים במשך תקופה לא קצרה. כמו כן, יש להדגיש כי מסתננים שיוצאים אל המדינות השלישיות זכאים לאישור שהייה ועבודה במדינות השלישיות בהתאם להסכמים ומשכך לאחר תקופת התארגנות במדינה, כל מסתנן שיחפוץ בכך, יוכל לעבוד ולהתקיים בכבוד. על כן, נראה כי אין כל קושי משפטי בהצעה.

עמדת היועץ המשפטי של משרד האוצר

אין מניעה משפטית בקבלת ההחלטה. בהקשר זה יצוין בנוגע למענק היציאה
מרצון, כי מאחר שלמסתנן אין כל זכות קנויה בקבלת המענק האמור, ממילא
אין מניעה משפטית בהפחתתו.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה

חתימה

היועץ המשפטי
רשות האוכלוסין וההגירה

דניאל סלומון
שם